

2011

Statusrapport - Svanvik kapell

Plan for rehabilitering med investeringsbudsjett

Vår visjon: "Åpne dører!"

Joh Åp 3,8

*"Se, jeg har satt foran deg en åpnet dør
- som ingen kan stenge."*

Innholdsfortegnelse

1.	Kort om kapellet	3
2.	Utdrag tilstandsrapport 2007	4
3.	Status for rehabiliteringsarbeidet så langt	5
4.	Revidert framdriftsplan, september 2011	5
5.	Fremdriftsplan og ferdigstillelse	6
5.1	Arbeidsplan høsten 2011	6
5.2	Arbeidsplan våren 2012	6
5.3	Arbeidsplan høsten 2012	6
6.	Investeringsbehov og forslag til investeringsbudsjett 2011-2012	7
6.1	Gjenstående arbeider med tilhørende kostnader	7

1. Kort om kapellet

Svanvik kapell sto ferdig i 1934 og var tegnet av arkitekt Harald Sund fra Oslo. Kapellene i Neiden og Svanvik ble bygget som følge av utenriks- og sikkerhetspolitiske forhold i grenseområdene mot Russland og Finland. Kirkebyggene skulle fungere som synlige, men fredlige grensefestninger i en tid det var viktig å befeste området som norsk land og fremme nasjonal tilhørighet. Befolkningen, i hovedsak samer og kvener, ble betraktet som fremmedelement og kulturelt underlegne nordmenn. Kirkebyggingen var ledd i fornorskning av samer og kvener, der målet var tettere religiøs oppfølging og forkynnelse av Den norske kirke, som motvekt til læstadianismen og den russisk-ortodokse kirke.

Eksteriøret for Svanvik kapell var holdt i den norske panel- og tømmerstil, med påvirkning fra barokken. Planløsning og interiør i Svanvik kapell settes inn i to forskjellige sammenhenger. Dels middelalderens sentralorienterte kirkerom, dels en norskinspirert fargebruk med bakgrunn i datidens tolkning av barokken. Altertavlen kan dessuten peke mot lokal tilpassing i form av ortodokse ikoner, eller slektskap med middelalderens kirkekunst i Nordland og Troms. Både utforming, farger og dekor preges av periodens vilje og sans for å utforme et selvstendig formspråk. Tidligere epoker fungerte som utgangspunkt, uten direkte å bli kopiert. Svanvik kapell inngår senhistorismen med barokken som inspirasjonskilde. Også denne arkitekturen ble ansett for å være særskilt norsk og ha røtter i norsk byggetradisjon. Dette synes å ha vært viktig for oppdragsgiverne for Neiden kapell og Svanvik kapell. Synlighet i terrenget og i omgivelsene var også viktig for Kirke- og undervisningsdepartementet som oppdragsgiver og Hålogaland bispedømme som byggeherre.

Sigrun Rasmussen, Hovedfagsoppgave, UiO 2007¹

I de 77 årene som har gått siden Svanvik kapell ble innviet har den tjent befolkning i Pasvikdalen som samlingssted for forkynnelse av Guds ord, et møtested der både liv og død, sorg og glede får sitt utløp og er i dag den tydeligste identitetsbærende institusjonen i dalen.

Kapellet er av de få bygg i Pasvikdalen som sto igjen etter 2. verdenskrig. Kapellet bærer selv tydelige spor etter krigsherjingene og den russiske frigjøringen høsten 1944 med granatsplinter og kulehull fortsatt synlig i tømmervegger og utsmykning.

Kapellet er fortsatt en levende kirke i bygda med regelmessige gudstjenester både på norsk og finsk, dåp, bryllup og begravelser, korsang og konserter. Kapellet har en sentral og viktig plass i livet til beboere i Pasvikdalen synliggjort gjennom en aktiv forening "Svanvik kapells venner". Som bærer av både nasjonal og lokal kulturhistorie er kapellet sentralt i markedsføring av og satsning på turisme i Sør-Varanger.

¹ Sigrun Rasmussen, Neiden kapell og Svanvik kapell – nasjonal oppbygging i Sør-Varanger, Hovedfagsoppgave i kunsthistorie UiO 2007

2. Utdrag tilstandsrapport 2007

PROSJEKT: Kirkebygg i Sør-Varanger – Svanvik kapell TILSTANDSANALYSE AV BYGGVERK - Hovedskjema

KONKLUSJON		
TILSTANDSANALYSENS HOVEDKONKLUSJON		
Bygningsmessig tilstand er svært kritisk med omfattende råteskader i tømmer. Elektrotekniske anlegg er gamle og bør skiftes ut på sikt.		
BESKRIVELSE AV TILSTAND		
Bygningsmessige konstruksjoner: Bygningsmessig tilstand er kritisk. Utvendig overflatebehandling er svært slitt, det er svært omfattende råteskader særlig i knutene. Takrenner fungerer ikke tilfredsstillende. Innvendig er forholdet bedre både mhp slitasje og bygningsskader. Bygningen har ingen VVS-tekniske anlegg.		
Elektrotekniske anlegg: Elektroteknisk anlegg er gammelt. Nye lyskastere utvendig for belysning av bygningen. På sikt bør det elektriske anlegget skiftes ut. Dette må ses i sammenheng med oppussing/ utskifting av øvrige fag.		
Anbefalte prioriterte tiltak	Når utbedres	Kostnader
Bygningsmessige konstruksjoner: <ul style="list-style-type: none">• Utvendig maling• Utbedring av råteskader• Lakkering av gulv• Maling av vinduer mm• Justering av takrenner	Straks/snarest	900 000,-
Elektrotekniske anlegg: <ul style="list-style-type: none">• Nedgraving av kabler til lyskastere• Komplettering av føringsveier• Utskifting av hovedfordeling, inntak og hovedkabel• Bytte ut gummikabel til lyskastere innvendig• Utskifting av lysanlegg• Utskifting av varmeanlegg• Utskifting av driftteknisk anlegg	Straks Kan vente Kan vente Straks Kan vente Kan vente Kan vente	5.000,- 20.000,- 35.000,- 5.000,- 90.000,- 70.000,- 35.000,-
Sum Elektrotekniske anlegg	Straks/snarest 10.000,-	Kan vente 250.000,-

3. Status for rehabiliteringsarbeidet så langt

Rehabiliteringen av Svanvik kapell startet 2010 som et ledd i det omfattende rehabiliteringsprosjektet for kirkebygg i Sør-Varanger. Rehabiliteringsarbeidet skjer i samarbeid med og under ledelse av Norsk Bygningsvern AS ved Tor Haugen og Hans Marumsrud med bistand og veiledning fra Riksantikvaren og Finnmark fylkeskommune.

Rehabiliteringsarbeidet er organisert som et kurs for lokale håndverkere i samarbeid med Opplæringskontoret i Finnmark Fylkeskommune. Målsettingen med dette er å overføre viktig kompetanse med hensyn til ivaretagelse og rehabilitering av eldre laftede bygg i Øst-Finnmark med opplæring i den særskilte lafteteknikken, skjult kinning, som er benyttet i Svanvik kapell. Arbeiderne som deltar i prosjektet er fra to lokale firma, Barest AS og Firma til Øystein Hansen. Til sammen er de fem stykker.

Da kapellet ble satt opp i 1932-1934 ble det brukt tømmer fra Pasvik. Furuen herfra har en særskilt kvalitet grunnet at den vokser sent og dermed blir tettere. I rehabiliteringen av kapellet er det viktig at det blir brukt tømmer av samme kvalitet og alt tømmervirke i bruk er derfor hentet ut fra skogen i Pasvik.

Det ble gjennomført eget kurs i hugging og behandling av tømmer vinteren 2011 i regi av Norsk Bygningsvern AS og Barest AS som ledet kurset. Kurset ble holdt for å skaffe nok tømmer til rehabiliteringen og for å øke kunnskapen lokalt for å sikre kvalitet på tømmeret til rehabiliteringen. Deltakere på kurset var lokale tømrere, Fefo og Statsskog.

Første fase med utskiftning av tømmer i dette 3-årige rehabiliteringsprosjektet ble gjennomført høsten 2010. Ved oppstart av disse arbeidene ble det avdekket betydelig større råteskader i tømmeret enn først antatt. Nærmere 50 % av tømmeret må skiftes ut. Arbeidet krever kunnskap og tid der tørketid på de nye tømmerstokkene er bestemmende for fremdriften av prosjektet. Pipen og muren på sørsiden er tatt ned men skal monteres opp igjen slik den var før rehabiliteringen. De opprinnelige teglsteinene må rengjøres før de kan brukes om igjen.

Videre ble det avdekket at det lekker vann inn gjennom taket. Noen av de eksisterende taksteinene er defekte og det er svakheter i underlagspappen. Dette er årsaken til lekkasjen. Underlagspappen må skiftes ut og det må byttes ut taksteiner. Om det viser seg at det er vanskelig å skaffe samme type takstein, må det beregnes å investere i ny takstein til hele taket. Svakheten i taket kom ikke fram i forbindelse med den første konsulentrapporten som ble utarbeidet i 2007.

4. Revidert framdriftsplan, september 2011

På grunn av at tømmeret som ble hugget vinteren 2011 ikke ble etterbehandlet til riktig tid, må rehabiliteringsplanen for kapellet endres. Det var i utgangspunktet lagt opp til to arbeidsperioder med utskiftning av tømmeret i 2012, en på våren og en på høsten. Det er nå endret til at arbeiderne tar en lengre periode høsten 2012. Det øvrige rehabiliteringsarbeidet skissert i konsulentrapporten fra 2007 også utføres i 2012. Endringen innebærer også at noe av det øvrige rehabiliteringsarbeidet fra konsulentrapporten og rehabiliteringen av taket vil starte våren 2012. Kapellet forventes ferdigstilt i desember 2012.

5. Fremdriftsplan og ferdigstillelse

5.1 Arbeidsplan høsten 2011

Arbeiderne var samlet til en todagers oppfriskningssamling i august.

Stillaset ble montert i uke 35.

12. september startet de opp med andre periode av rehabiliteringen. Arbeidet denne perioden vil være å fortsette å skifte ut råteskadet tømmer på sørveggen. Tømmeret i hjørnet på nordøstveggen vil også bli skiftet ut denne perioden.

5.2 Arbeidsplan våren 2012

Stillas monteres opp.

Fjerne steiner og underpapp på taket. Legge ny underpapp og steiner der tømmerarbeidet er ferdig. Nye takrenner settes også opp der det går.

Justering av terrenget rundt kapellet tas når arbeidet er ferdig på taket.

5.3 Arbeidsplan høsten 2012

Det siste arbeidet med utskifting av tømmer og montering av universell adkomst utføres.

Pipe og brannmur mures opp igjen og ovnen monteres på plass. Innvendig og utvendig overflatebehandling gjennomføres.

Det elektrotekniske arbeidet og montering av brannalarmanlegg utføres også når tømmerarbeidet er ferdig.

Taket ferdigstilles når tømmerarbeidet er ferdig.

Det forventes at Svanvik kapell er klar til bruk i desember 2012

6. Investeringsbehov og forslag til investeringsbudsjett 2011-2012

Arbeidene frem t.o.m. høsten 2011 er finansiert gjennom den årlige bevilgning på 2 mill NOK fra Kommunestyret i tråd med investeringsplan for kirkebygg i Sør-Varanger. For å klare dette med de meromkostninger som har påløpt prosjektet så langt har Sør-Varanger menighetsråd måttet utsette høyst tiltrengt ytre rehabilitering av Neiden kirke opprinnelig planlagt gjennomført i 2011. Tilsvarende er rehabiliteringsarbeider ved Bugøynes kapell, Kong Oscar IIs kapell, Kirkenes kirke og Kirkenes gravkapell skjøvet ut i tid med 1-2 år. Dersom ytterligere forsinkelser av rehabiliteringsarbeidene ved de øvrige kirkebygg, med tilhørende økende omfang av forfall og rehabiliteringsbehov, samt å få ferdigstilt de allerede oppstartede og kritiske rehabiliteringsarbeidene ved Svanvik kapell, er det behov for å øke både takt og omfang på de kommunale bevilgninger til rehabiliteringen av Svanvik kapell.

Som det fremkommer av fremdriftsplan er det lagt opp til at de gjenstående arbeider kan gjennomføres i løpet av 2012. Dette er en forsering av arbeidet i forhold til tidligere fremdrifts- og investeringsplan der bygget opprinnelig var planlagt ferdig rehabilitert. Begrunnelse for å fremskynde arbeidet er i størst mulig grad å forhindre et ytterligere og fordyrende skadeomfang. Spesielt er de avdekte lekkasjene gjennom taket alvorlige med hensyn til risiko for ytterligere skader på bygg og utsmykning innvendig. I tillegg vil en intensivert fremdrift der arbeidene planlagt i 2013 fremskyndes til 2012 være besparende mht. kostnader og tid i forbindelse med oppstart og avslutning av arbeidene bl.a med rigging av verksted, stilaser, midlertidig tildekking av bygg med mer.

6.1 Gjenstående arbeider med tilhørende kostnader

I samarbeid med Norsk bygningsvern AS har kirkevergen beregnet kostnadene knyttet til de gjenstående arbeider under forutsetning av gjennomføring i 2012. Selv om en nå mener å kjenne byggets tilstand godt og ha god oversikt over de arbeider som trengs å utføres, vil en måtte ha en beredskap for at kostnadene vil kunne komme til å øke grunnet at byggets unike karakter gjør det vanskelig sikkert å anslå både bygningstekniske utfordringer og tidsbruk knyttet til å løse disse før de enkelte arbeidene er i gang. Bl.a. dreier dette seg om utfordringer knyttet til rehabilitering av kirketårnet og hvorvidt det vil være mulig å få leid inn/reist et forsvarlig stilas. Alternativt vil arbeidene på tårnet måtte utføres ved hjelp av innleie av mobilkran .

Arbeid og investeringer Svanvik kapell 2012

Utgifter	
Norsk Bygningsvern	500 000
Barest AS	200 000
Deltakere firma Ø Hansen	270 000
Deltakere firma Barest AS	320 000
Husleie	20 000
Leie av stillas	70 000
Montering av ovn	200 000
Reparasjon av tak	800 000
Nye takrenner	200 000
Elektro	300 000
Utvendig maling	700 000
Innvendig maling	70 000
Lakkering gulv	90 000
Justering av terreng	100 000
Brannvarslingsanlegg	60 000
Universell adkomst	150 000
Diverse	200 000
Sum	4 250 000
Mva	1 062 500
Sum utgifter u/mva	3 187 500